

FARKAS CSAMANGÓ ERIKA*

Uniós törekvések a műanyag hulladékok csökkentésére

I. Bevezetés

A műanyag rendkívül lassan, vagy egyáltalán nem bomlik le a környezetben. Lebomlása akár 400-500 év is lehet, de a világon elsőként gyártott műanyagok még le sem bomlottak. Mérgező melléktermékek keletkeznek a gyártásuk során, égetésük során adalékanyagaiból veszélyes, rákkeltő anyagok szabadulnak fel. Az emberi egészségre gyakorolt káros hatások (rák, idegrendszeri problémák kockázata) mellett aggasztó a növekvő mennyiségű hulladék terjedése a tengeri környezetben. Becslések szerint 2050-re az óceánokban több műanyag lehet, mint hal. Jelenleg a tengerekbe kerülő „szemét” 80-85 százaléka műanyag.

Az Uniós szabályozás felveszi a harcot az európai tengerpartokon 10 leggyakrabban előforduló egyszer használatos műanyag termékekkel és a tengerekben hagyott műanyag halászeszközökkel szemben. Ezek együttesen a tengeri hulladék 70 százalékát¹ teszik ki. A műanyag nemcsak a partokat szennyezi, a tengerben élő állatokra nézve is igen veszélyes. A műanyag részecskék elfogyasztása megakadályozhatja őket a megszokott élelem megemésztésében és a műanyagban lévő kémiai anyagok káros hatással lehetnek rájuk.²

A tengeri hulladék továbbá gazdasági károkat is okozhat azoknak a szektoroknak, közösségeknek és gyáraknak, akik megélhetése a tengerektől függ. A tengerekben található hulladék legnagyobb részét az egyszer használatos műanyag termékek teszik ki, mint például a műanyag evőeszközök, poharak, cigarettacsikkek, vagy fültisztító pálcikák. Az óceáni áramlatok mozgása eredményeként hatalmas lebegő műanyag szigetek alakulnak ki. A legnagyobb ismert ilyen sziget a Csendes-óceánban található.³

---

* adjunktus, Szegedi Tudományegyetem, ÁJTK, Üzleti Jogi Intézet

¹ Az egyszer használatos műanyagok aránya 50 százalék, a halászzal kapcsolatos tételek pedig 27 százalékot tesznek ki.

² 2018-ban vetette partra a víz egy fiatal, nagy ábrárcset tetemét Spanyolország déli partvidékén, a Cabo de Palos nevű partszakaszon. A boncolás során az emésztőrendszerében 29 kg műanyag hulladékot szedtek ki. Lásd még GUTASSY ATTILA-GUTASSY NIMRÓD FERENC: *Környezettudatosság és energiahatékonyság*. Raabe Klett Kiadó. Budapest, 2019. 23. p.

³ Felülete több millió km², vastagsága 20-30 méter, és 87.000 tonnányi műanyagdarabból áll. 2018. szeptember 8-án vette kezdetét az Ocean Cleanup projekt, amelynek keretében megkísérlik eltakarítani a Csendes-

A világ műanyagtermelése az 1950-es években 1,5 millió tonna volt, 2016-ban 335 millió tonnát tett ki.⁴ Európában az összes műanyag-felhasználás 40 százalékát (2016) csomagolásra használják. Európában az energetikai hasznosítás az egyik legnépszerűbb formája a műanyag hulladék megsemmisítésének, ezt követi a hulladéklerakókban történő elhelyezés, és csupán az összes műanyag hulladék 30 százalékát hasznosítják újra, ennek mértéke országonként változik.

A műanyag csomagolások körülbelül 95 százalékát például elveszítjük egyszeri használat után. Az újrahhasznosítás miatt összegyűjtött műanyag hulladék felét EU-n kívüli országokba szállítják, mivel kezelésükre, ártalmatlanításukra az EU-n belül kevés lehetőség, technológia és forrás áll rendelkezésre. Korábban az EU-ban újrahhasznosításra gyűjtött hulladéknak a 95 százalékát, az Egyesült Államokban gyűjtöttek a 70 százalékát szállították hajókon Kínába egészen 2017 végéig. Olcsó volt az odaszállítás, olcsó ott a munkaerő, a környezetvédelmi előírások pedig megengedőek – mindezek mellett az országnak nagy szüksége volt újrahhasznosítható műanyagokra. Kína befogadta a tisztítatlan és szétválogatatlan műanyagokat is. Ennek következtében a kínai városokat folyamatosan szmog lepte el. 2018 elején Kína betiltotta a szállítmányok fogadását, azóta csak a 99,5 százalékos tisztaságú anyagokat veszi át. Ezt követően a legtöbb európai hulladék Indonéziába, Törökországba, Malajziába és Vietnámba került, ahol gombamódra szaporodtak el az illegális hulladékégetők és korszerűtlen feldolgozóüzemek. Mára Malajziából, Vietnámból és más ázsiai országokból is visszaküldik a műanyag hulladék szállítmányokat.

Kezelnünk kell a műanyag hulladék folyamatosan növekvő keletkezésének és környezetbe – különösen a tengeri környezetbe – jutásának problémáját, annak érdekében, hogy a műanyagok életciklusa körforgásos legyen.⁵ A műanyag termékek jelentős negatív környezeti, egészségügyi és gazdasági hatása szükségessé teszik külön jogi keret kialakítását e jelentős negatív hatások hatékony csökkentése érdekében.

II. Az EU hulladékgazdálkodási joga

A hulladékgazdálkodási jog esetében a védett jogtárgy az emberi egészség, a természeti és az épített környezet. A hulladékgazdálkodásnak biztosítani kell a fenntartható fejlődést, a környezettudatos magatartás kialakítását, a környezetterhelés mérséklését és a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodást. A hulladékgazdálkodás alapvető

óceánon összegyűjtött műanyag hulladék nagy részét. Az Ocean Cleanup tisztítórendszere nem képes begyűjteni az óceánokban lebegő apró műanyagrészeket, de a nagyobb hulladékokat, például halászhalókat és csomagolóanyagok begyűjtése révén megakadályozza azok lebomlását és a táplálékláncba való bekerülését. Az első próbálkozások eddig nem jártak eredménnyel. GUTASSY A. – GUTASSY N. 2019, 24–25. pp.

⁴ A világon eddig 8,3 milliárd tonna műanyagot gyártottak az 1950-es évek óta. A műanyagok 91 százaléka új termék, azaz nem újrahhasznosított anyagból készül. GUTASSY A. – GUTASSY N. 2019, 23. p.

⁵ Lásd bővebben: „Az anyag körforgás megvalósítása – a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv” című, 2015. december 2-i bizottsági közleményben meghatározott, a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervvel összefüggésben a Bizottság „A műanyagok körforgásos gazdaságban betöltött szerepével kapcsolatos európai stratégia” című, 2018. január 16-i közleményében meghatározott, a műanyagokkal kapcsolatos európai stratégia.

célja, hogy érvényesítse a hulladékhierarchiában rögzített sorrendet. A hulladékgazdálkodás másodlagos célja a fogyasztási folyamatokból végleg kikerült hulladékok minél nagyobb arányú hasznosítása.

Az Európai Unió a hulladékgazdálkodási szakterület szabályozását a 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (a továbbiakban: Hulladék Keretirányelv)⁶ foglalt előírások hatályba léptetésével biztosítja. A Hulladék Keretirányelv magában foglalja a korábbi (2006/12/EK, 75/442/EGK) keretirányelvek által megteremtett rendszert. A keretirányelv tartalmazza a hulladék fogalmának meghatározását, valamint az ún. hulladékhierarchiát, amely szerint a tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy elsődlegesen megelőzzék a hulladék keletkezését, másodsorban az el nem kerülhető „hulladékot” előkészítsék az újrahasználatra (pl. javítás, tisztítás, bontás), harmadsorban biztosítsák az újrafeldolgozást (pl. anyag kinyerése, nyersanyag előállítás) negyedsorban egyéb úton valósítsák meg a hasznosítást, (például energetikai hasznosítás útján), s végül pedig garantálják a keletkezett, újra már nem hasznosítható hulladék ártalmatlanítását.⁷

A mai hulladékfogalom a szabályozás szempontjából meghatározó, évtizedek alatt fogalmazódott meg. A hulladék fogalmát alapvetően a 2008/98/EK irányelv célkitűzéseihez összhangban kell megérteni és értelmezni. A *keretirányelv szerint* a hulladék „*olyan anyag vagy tárgy, amelyről birtokosa megválnak, megválni szándékozik vagy megválni köteles.*” Fontos e fogalmat elhatárolni a termék, a melléktermék, illetve az alapanyag fogalmától. Az anyag hulladékká történő minősítése során valamennyi körülményre figyelemmel kell a célkitűzés érvényre juttatását biztosítani. A hulladék fogalmának értelmezésekor a birtokos szándékának minden esetben nagy jelentősége van. A birtokos tevékenységének értékelése nehezen meghatározható a gyakorlatban. Emellett a hulladékká minősítés szempontjából fontos annak gazdasági értéke is. Mindezek eldöntésére és értelmezésére hívható segítségül a Bíróság ítélkezési gyakorlata. A hulladék fogalmi elemei közül a „megválni” ige jelentés-tartalma a meghatározó, illetőleg a hulladék lehetséges hasznosításának az egyedi megítélése tekinthető döntő ismérvnek. (Lásd Palin Granit ügy C-9/00. sz.) A keretirányelv előírja a tagállamoknak, hogy kötelesek nemzeti hulladékgazdálkodási keretterveket elfogadni.

A szabályozás rendszerében az általános hulladék-szabályozás mellett külön ki kell emelni az egyes sajátos hulladék-áramokat, hulladékfajtákat, ezen belül is a csomagolási illetve a műanyag hulladékokat.⁸

A Hulladék Keretirányelv írja elő továbbá, hogy 2020-ig a települési, valamint a településihez hasonló hulladékokból származó papír-, fém-, *műanyag*- és üveghulladék⁹ esetében az újrahasználatra való előkészítést illetve az újrafeldolgozást tömegében átlagosan minimum 50 százalékra kell növelni.

⁶ 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (2008. november 19.) a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 312., 2008.11.22.)

⁷ Lásd még: FARKAS CSAMANGÓ ERIKA: *Környezetjogi szabályozások*. Innovariant Kiadó. Szeged, 2017. 195–196. pp.

⁸ Lásd még BÁNDI GYULA: *Környezetjog*. Szent István Társulat Kiadó. Budapest, 2014. 467. p.

⁹ A települési hulladék fogalmába nem tartozik bele a termelésből, a mezőgazdaságból, az erdőszetből, a halászatból, a szennyvízszikkasztó aknákból és a szennyvízhálózatból és a szennyvízkezelő művekből származó hulladék, többek között a szennyvíziszap, az elhasznált járművek illetve az építési és bontási hulladék sem.

A Bizottság előrejelzése szerint 14 tagállam, köztük Magyarország esetében is fennáll a veszély, hogy nem fogják teljesíteni a 2020-ra elérendő 50 százalékos célértéket. További szakpolitikai intézkedések nélkül egyes tagállamok az 50 százalékos célértéket valószínűleg még 2025-re sem fogják teljesíteni.

A Hulladék Keretirányelv 2018-ban történt módosítása (2018/851/EU irányelv)¹⁰ során újabb célkitűzések jelentek meg a települési hulladék újrahasznosítására vonatkozóan. Az elvégzett felülvizsgálata nyomán új, ambiciózusabb célértékeket fogadtak el:

2025-ig 55 százalékos, 2030-ig 60 százalékos és 2035-ig 65 százalékos arányt kell elérni, azaz 2025-ig az újrahasználatra előkészített és újrafeldolgozott települési hulladék mennyiségét minimum 55 tömegszázalékra kell növelni; 2030-ig minimum 60 tömegszázalékra, 2035-ig pedig minimum 65 tömegszázalékra kell növelni.

III. Műanyag hulladék szabályozása

Az EU 2015-ben már szabályozta¹¹ a műanyag nejlonzacskók használatát. Ezek a műanyag hordtasakok az 1994-es csomagolásról szóló irányelv¹² értelmében csomagolásnak minősülnek, azonban az irányelv nem határozott meg külön intézkedéseket az ilyen hordtasakok felhasználására vonatkozóan. A csomagolási hulladékról szóló irányelv a környezetvédelmi és a termékre vonatkozó szabályok közötti átmenetet alkot. Ezt a preambulum is megfogalmazza: „A csomagolási hulladék keletkezése megelőzésének legjobb módszere a csomagolóanyagok teljes mennyiségének csökkentése.” Elsődleges az újrafelhasználás, amikor az lehetséges, illetve az újrahasznosítás. A jelölési és azonosítási rendszer kötelező.¹³ A 2015/720/EU irányelv¹⁴ korlátozza ezeknek a műanyag zacskóknak a használatát, kötelező csökkenteni a mennyiségüket. *Műanyag* az 1907/2006 EK rendelet 3. cikkének 5. pontjában meghatározott polimert tartalmazó anyag, amelyhez adalékanyagokat vagy egyéb anyagokat adhattak, és amely a késztermék fő szerkezeti alkotóelemeiként funkcionálhat, kivéve a kémiaiilag nem módosított természetes polimereket.

A 2015/720/EU irányelv értelmében a tagállamok intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy a könnyű műanyag hordtasakoknak¹⁵ a területükön történő felhasználásában tartós csökkenést érjenek el. A tagállamok által hozott intézkedéseknek ki kell terjedniük a következők közül az egyikre vagy mindkettőre

- a könnyű műanyag *hordtasak éves felhasználását személyenként 2019 végéig 90 darabban, 2025 végéig pedig 40 darabban maximalizálják, vagy*

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/851 irányelve (2018. május 30.) a hulladékokról szóló 2008/98/EK irányelv módosításáról 12.c.) ii. pont.

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2015/720 irányelve a 94/62/EK irányelvnek a könnyű műanyag hordtasakok felhasználásának csökkentése tekintetében történő módosításáról.

¹² Az Európai Parlament és a Tanács 94/62/EK irányelve (1994. december 20.) a csomagolásról és a csomagolási hulladékról (HL L 365, 1994. 12. 31., 10–23. pp.)

¹³ Lásd még BÁNDI GYULA 2014, 481. p.

¹⁴ Ennek az irányelvnek 2016. november 27-ig kellett megfelelniük a tagállamoknak. Lengyelországban pl. az irányelv átültetéséként újrahasznosítási díjat kell fizetni a könnyű műanyag hordtasakok után.

¹⁵ Könnyű műanyag hordtasak: olyan műanyag hordtasak, amelyek falvastagsága 50 mikronnál kevesebb.

– garantálják, hogy 2018-at követően a vásárlók nem kaphatnak ingyen ilyen hordtasakot, azaz díjkötelessé teszik ezeket a zacskókat.

2018 májusától a tagállamok – amikor a 12. cikknek megfelelően a csomagolásra és a csomagolási hulladékokra vonatkozóan adatot szolgáltatnak a Bizottságnak – beszámolnak a könnyű műanyag hordtasakok éves felhasználásáról is.

A műanyagok körforgásos gazdaságban betöltött szerepével kapcsolatos európai stratégia (*COM (2018) 28 final*) célja egy olyan új műanyag-gazdálkodás megvalósítása, melynél a tervezés és az előállítás során az újrahasználatra, a javításra és az újrahasznosításra vonatkozó szempontokat teljes mértékben figyelembe veszik. A „körforgásos” műanyag gazdaság jellemzőit szem előtt tartva támogatni kell a beruházásokat és az innovatív megoldásokat. Cél, hogy 2030-ra az Unió piacára kerüljön összes műanyag csomagolás újrafelhasználható vagy költséghatékonyan újrahasznosítható legyen.

2018 májusában az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről szóló irányelv javaslatát (*COM (2018) 340 final*). Ez a javaslat kiegészíti a 2018-ban módosított Hulladék Keretirányelv 9. cikkében megfogalmazott célkitűzést, melynek értelmében a tagállamoknak olyan intézkedéseket kell hozni, amelyekkel megállítják a tengeri hulladék képződését. Kiegészíti továbbá a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvet¹⁶, amely előírja a tagállamok számára annak biztosítását, hogy 2020-ra a tengervizek jó környezeti állapotot érjenek el. Abban az esetben is kötelességük a tengeri elhagyott hulladék kezelése, amikor az ellehetleníti a tengervizek jó környezeti állapotának elérését. A javaslat az Unió tengerpartjain leggyakrabban előforduló egyszer használatos műanyag-hulladékok és a műanyagot tartalmazó halászeszközök¹⁷ kezelése érdekében fogalmaz meg konkrét célkitűzéseket. A halászeszközökre vonatkozó intézkedések a *szennyező fizet elven*¹⁸ alapulnak, és különösen az a céljuk, hogy a műanyagot tartalmazó halászeszközök gyártói vállaljanak felelősséget a termékeik hulladékfázisáért, ezen belül is elsősorban az elkülönített hulladékgyűjtést és – kezelést, az újrafeldolgozást és az újrahasznosítást javítva.

¹⁶ Európai Parlament és a Tanács 2008/56 EK irányelve (2008. június 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv) (HL L 164., 2008. 6. 25., 19. p.)

¹⁷ Halászeszközök: a halászatban vagy akvakultúrában használt felszerelés minden olyan tétele vagy eleme, amelyet a tengerek biológiai erőforrásainak célba vételére, kifogására vagy tenyésztésére használnak, vagy amely a tenger felszínén lebeg, és azzal a céllal lett telepítve, hogy a tengerek biológiai erőforrásait magához vonzza és kifogja vagy tenyessze. Forrás: Irányelvjavaslat egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről (2018/0172 (COD)) Brüsszel, 2019. május 8. 3. cikk 4. pontja.

¹⁸ A *szennyező fizet elve*: a hulladéktermelő, a hulladékbirtokos vagy a hulladékká vált termék gyártója felelős a hulladék kezeléséért, a hulladékgazdálkodás költségeinek megfizetéséért. A kezdetektől alapvető elve a környezetpolitikának. Az első akcióprogram is tartalmazta. Az Európai Bizottság 1972-es környezetvédelmi programra készített javaslatában megjelenik, hogy a környezetben kárt vagy szennyeződést okozó fizesse meg a szennyezésnek, valamint a helyreállításához szükséges intézkedéseknek a költségeit. A *szennyező fizet, vagy felelősség* alapelve alapján a keletkezett károkért helyt kell állni, a felelősségi eszközöket komplex módon kell alkalmazni. A környezethasználó büntetőjogi, szabálysértési jogi, polgári jogi és közigazgatási jogi felelősséggel tartozik a környezetre gyakorolt hatásaiért. De nemcsak a környezetet érintő negatív hatásokért történő felelősségvállalást tartalmazza ez az alapelv, hanem tágabb értelemben költségviselési kötelezettséget is magába foglal.

Az EGK először 1975-ben határozta meg ajánlásában¹⁹ a szennyező fizet elvet. Az ajánlás 3. bekezdése a szennyező fogalmát az alábbiakban adja meg: „Szennyező az, aki közvetve vagy közvetlenül károsítja a környezetet, vagy aki olyan körülményeket hoz létre, melyek ilyen károokra vezethetnek.”²⁰

A Hulladék Keretirányelv rendelkezéseinek megfelelően az Európai Bizottság 2018. szeptember 24-én közzétette *COM (2018) 656 final* jelentését²¹ a hulladékokkal kapcsolatos uniós szabályozás végrehajtásáról, melynek részeként megállapította, hogy a folyamatos fejlődés ellenére 14 tagállam –köztük Magyarország –esetében fennáll a veszély, hogy nem fogják teljesíteni a 2020-ra elérendő 50 százalékos célértéket.

A *2018/852/EU irányelv* a csomagolás és a csomagolási hulladék hasznosítására és újrafeldolgozására vonatkozó *94/62/EK* európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról szól. Az irányelv 7. cikke értelmében a tagállamok biztosítják, hogy 2024. december 31-ig kiterjesztett gyártói felelősségen alapuló rendszereket hoznak létre valamennyi csomagolásra vonatkozóan.

IV. A műanyag hulladékok csökkentésére, visszaszorítására tett uniós törekvések

Az EU Parlament megszavazta 2019 márciusában, majd a Tanács 2019 májusában elfogadta azt az irányelv javaslatot, amely új korlátozásokat vezet be az egyszer használatos műanyagtermékek esetében. Az új szabályok hivatalos elfogadása e tanulmány lezárásának időpontjában történt meg. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/904 irányelvében kerültek elfogadásra.²² Ez az irányelv a *94/62/EK* és a *2008/98/EK* irányelvhez képest különös szabályokat állapít meg (*lex specialis*). Ha ezen irányelv ellentétes valamelyik irányelv rendelkezésével, ez az új irányelv az irányadó.

Az új irányelv hatálya az egyszer használatos műanyag termékekre, az oxidatív úton lebomló műanyagból készült termékekre²³ és a műanyagot tartalmazó halászeszközökre terjed ki. A mikroműanyagok nem tartoznak közvetlenül az irányelv hatálya alá, azonban hozzájárulnak a tengeri elhagyott hulladékhoz. Az Unió ezeknél arra ösztönzi a gyártókat, hogy szigorúan korlátozzák a mikroműanyag-tartalmat a készítményekben.

Az EU az irányelv értelmében betiltja azon *egyszer használatos műanyag termékek forgalomba hozatalát*, amelyeknek már létezik környezetbarát változata. Azon termékeknek, amelyeknél még nem állnak rendelkezésre megfelelő alternatívák, a hangsúly elsősorban a használat korlátozására fektetik tagállami intézkedések, gyártókra vonatkozó követelmények, valamint hulladékgazdálkodási előírások révén.

¹⁹ Council Recommendation 75/436/Euratom, ECSC, EEC of 3 March 1975 regarding the cost allocation and action by public authorities on environmental matters, OJ L 194, 1975. 07.25. 1. p.

²⁰ Lásd még BÁNDI GYULA 2014, 84. p.

²¹ A hulladékokkal kapcsolatos uniós szabályozás végrehajtásáról, és ennek részeként a települési hulladék újrahasznosítására/újrafeldolgozására vonatkozó 2020-as cél elérése terén elmaradó tagállamokra vonatkozó korai előrejelző jelentésekről.

²² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/204 irányelve (2019. június 5.) egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről. OJ L 155, 2019. 06. 12.

²³ Az oxidatív úton lebomló műanyag hordtasakok: olyan adalékanyagokat tartalmazó műanyagból készült műanyag hordtasakok, amelyek elősegítik a műanyag mikroméretű műanyagrézecskekre történő szétbontását. Ilyenek még például az ételtartók is.

Az egyszer használatos műanyag termékek felsorolását az irányelv melléklete tartalmazza. A műanyag fültisztító pálcikák, evőeszközök, tányérok, szívószálak, italkeverők, léggömb pálcikák, a polisztirolhabból készült kávéspoharak (vagyis a forró italok tárolására szolgáló thermo poharak), egyes élelmiszerek csomagolására szolgáló műanyag tárolók mellett a vékony nejlonszákók forgalmazásának kivonása a piacról 2021-től történik meg.²⁴ A tagállamoknak az új irányelv hatályba lépését követően két év áll majd rendelkezésre az intézkedések kidolgozására. Az intézkedések magukba foglalják a nemzeti fogyasztáscsökkentési célokat, a gazdasági eszközöket. Konkrét intézkedések kerülnek bevezetésre a leggyakrabban hulladékká váló műanyagtermékek használatának visszaszorítása érdekében.²⁵

Azon egyszer használatos műanyagtermékek²⁶ esetében, ahol még nem állnak rendelkezésre fenntarthatóbb alternatívák, a tagállamokban a „szennyező fizet” elv alapján kiterjesztett gyártói felelősségi rendszereket is be kell vezetniük. Ez fedezi a hulladékeltakarítás szükséges költségeit.

A dohánytermékek²⁷ műanyagot tartalmazó szűrői az Unió tengerpartjain a második leggyakrabban előforduló egyszer használatos műanyagok.²⁸ Sok műanyag zacskót pedig úgy hoznak forgalomba, hogy azok biológiailag lebomlanak, és nem károsítják a környezetet. Ez azonban félrevezető lehet. Az úgynevezett „oxi-biodegradációs úton lebomló” zacskók olyan mikrorészecskékből állnak, amelyek láthatatlanul szennyeznek a környezetet a lebomlás után, miközben azt a benyomást keltik, hogy semmilyen környezeti terhelést nem jelentenek.

A különböző, sajátos hulladékokra vonatkozó szabályozás alapvető gondolatát legjobban a hatályos irányelv kiterjesztett gyártói felelősségre vonatkozó cikkével kapcsolhatjuk össze, amely szerint „Az ilyen intézkedések többek között a visszavitt termékek és a termékek használata után visszamaradó hulladék átvételét, a további hulladékgyártást, továbbá az e tevékenységekért vállalt pénzügyi felelősséget foglalhatják magukban. Ezen intézkedések közé tartozhat a nyilvánosan hozzáférhető információ közzétételére irányuló kötelezettség előírása is arra vonatkozóan, hogy a termék milyen mértékben újrahasználatos és újrafeldolgozható.”²⁹ *Kiterjesztik a gyártó felelősségét*³⁰,

²⁴ Costa Rica ambiciózus módon a 2021-es évet tűzte ki, hogy az egyszer használatos műanyagoktól teljesen mentes országgá váljon, betiltva ezek használatát. A legdrasztikusabb törvényt Kenyában hozták. Az ország helyzete olyan súlyos, hogy 40 ezer dollár bírságra, vagy akár négy év börtönre is számíthat az, aki gyárt, elad, vagy akár csak használ műanyag zacskót. Számítalan más ország is szigorítja az egyszer használatos műanyagok használatát, különböző adókkal, részleges vagy akár teljes betiltással. Olaszországban állami támogatottak, és ezért mára sokkal elterjedtebbek a biológiailag lebomló ún. Mater-Bi zacskók, míg Franciaországban a műanyag zacskók bizonyos fajtáinak használatát korlátozza törvény. Kína már 2008-ban részlegesen betiltotta a műanyag zacskókat, azóta 66 százalékkal csökkent a használatuk.

²⁵ Az új irányelv alapján hulladék a 2008/98/EK irányelv 3. cikkének 1. pontjában meghatározott hulladék.

²⁶ Mellékletben felsorolt egyszer használatos műanyagtermékek, mint például ételtároló edények, italtartó poharak, könnyű műanyag hordtasakok, nedves törülközők, léggömbök, dohánytermékek szűrővel.

²⁷ Dohánytermék a 2014/40 EU irányelv 2. cikkének 4. pontjában meghatározott dohánytermék.

²⁸ Az egyik leggyakrabban előforduló tengeri hulladék az italpalackok. A dohányiparnak a jövőben viselnie kellene a cigarettacsikk begyűjtésének, elszállításának és kezelésének költségeit. A csikk a második leggyakrabban eldobott, egyszer használatos műanyagszemét, egyetlen darab 500-1000 liter vizet képes beszennyezni.

²⁹ Lásd még BÁNDI GYULA 2014, 481. p.

³⁰ A 2008/98 EK irányelv meghatározza a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek általános minimumkövetelményeit. 3. cikkének 21. pontja.

azaz szigorúbban alkalmazott „szennyező fizet” elv érvényesül, amelyek célja annak biztosítása, hogy a termékek gyártói viseljék a pénzügyi felelősséget, illetve a pénzügyi és szervezési felelősséget a termék életciklusa során a hulladékká válást követően a hulladékkezelésért.” A műanyag termékek előállítóit kötelezik, hogy járuljanak hozzá termékeik hulladékkezelési költségeihez. Ez a halászati eszközökre, felszerelésekre is vonatkozik, a gyártók tartoznak felelősséggel a tengerekben hátrahagyott vagy elvesztett halászhálók összegyűjtésének költségeiért és nem a halászok.

A tagállamoknak 2029-re az egyszer használatos műanyagtermékek 90 százalékát vissza kell gyűjteniük (például egy rendszeren keresztül, ahol a palack betéti díját visszakapják a vásárlók) újrafeldolgozás céljából. E cél elérése érdekében a tagállamok betétdíjas rendszert alakíthatnak ki, illetve a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerekhez meghatározhatnak elkülönített gyűjtésre vonatkozó célértékeket.

Egyúttal külön rendelkezések lépnek életbe a PET-palackokra: 2024-től csak olyanokat lehet majd forgalomba hozni, amelyek műanyagból készült kupakja és fedele hozzá van rögzítve az italtárolóhoz. Az új irányelv mellékeltében felsorolt műanyag italpalackoknak (PET-palack) 2025-re legalább 25 százalékukban, 2030-ra pedig már 30 százalékukban újrafeldolgozott műanyagot kell tartalmazniuk.

Gyártókra vonatkozó jelölési kötelezettségek előírását is tartalmazza az új irányelv. A gyártók kötelesek lesznek feltüntetni a műanyagok jelenlétét a termékben, és a nem megfelelő hulladékkezelés környezetre gyakorolt negatív hatását. A csomagoláson a helyes hulladékkezelésre is kell figyelmeztetni. A címkézési követelmények így az alábbiak:

- Hogyan kell ártalmatlanítani,
- Milyen káros hatása van a környezetre,
- Mennyi műanyagot tartalmaz.

V. Hazai szabályozás a műanyag hulladékokra

A magyar hulladékgazdálkodás szabályozása főbb elemeiben megfelel az uniós előírásoknak. A szabályozás alapja az Alaptörvényen és a környezetvédelmi törvényen kívül a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (Ht.), amely hatályon kívül helyezte a korábbi hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvényt. Az új törvény 2012. január 1-jén lépett hatályba, azonban egyes rendelkezései 2014. január 1-jétől, illetve 2015. január 1-jétől hatályosak. E törvényen kívül több száz jogszabály rendelkezik hulladékot érintő szabályokról. Külön irányelvek, illetve rendeletek tartalmazzák a veszélyes hulladékok, a speciális szabályozást igénylő hulladékfajták (elemek, akkumulátorok, csomagolóanyagok, gépjárműroncsok, elektronikai berendezések, hulladékolajok, építési-bontási hulladék stb.) kezelésének részletes szabályait.

A hulladéktörvény (Ht.) az uniós keretirányelvnek megfelelő meghatározást ad: „*bármely tárgy vagy anyag, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik, vagy megválni köteles.*” [Ht.2 §. (1) bek. 23. pont] A hulladéktörvény a környezetvédelmi törvényhez képest speciális jogszabály, így elsődlegesen ezt a fogalmat kell alapul venni.

A hulladékjog sajátosságaként nem csak a környezetvédelmi törvény, hanem további jogszabályok is tartalmazzák erre az ágazatra vonatkozó alapelveket. Így a Ht. rögzíti a

hulladékot eredményező tevékenységek során – a Kvt.-vel összhangban – a hulladékgazdálkodás *nyolc szektorális alapelvét*.

A Ht. alapján „a hulladékgazdálkodás költségeit – a szennyező fizet elvvel összhangban – az eredeti hulladéktermelő, illetve a hulladék tényleges vagy korábbi birtokosa fizeti meg. Ennek teljesítésére jogszabály (részben vagy egészben) a hulladékot eredményező termék gyártóját, forgalmazóját is kötelezheti.”³¹ Ez a jogszabályi rendelkezés megerősíti a szennyező fizet elv hulladékgazdálkodásra vonatkozó szabályait, azaz mindazon személyek kötelesek a hulladékgazdálkodás költségeit megfizetni, akik a hulladékot termelik, birtokolják, illetve a gyártó.³²

A termékdíj, betétdíj környezethasználattal összefüggő díjfizetési kötelezettségek, egy adott anyag illetőleg termék jellegéhez kapcsolódik és ezáltal nagy jelentősége van a kiterjesztett gyártói felelősségnek. A *kiterjesztett gyártói felelősség elve* szerint a gyártó felelős a termék és a technológia jellemzőinek a kedvező megválasztásáért (a felhasznált alapanyagok megválasztása, a termék külső behatásokkal szembeni ellenálló képessége, élettartama és újrahasználatossága, javíthatósága), továbbá a termék előállításából és felhasználásából származó, illetve a termékből képződő hulladék hasznosításának és ártalmatlanításának megtervezéséért. A gyártó felelős továbbá a visszavitt termék visszaváltásáért, visszavételéért, a termékből származó hulladék átvételéért, gyűjtéséért. A kiterjesztett gyártói felelősség alárendelten jelenik meg a hulladékgazdálkodással kapcsolatos teljes felelősséghez képest.³³

A környezetvédelmi termékdíj, mint gazdasági ösztönző bevezetése a környezetvédelmi törvény elfogadásának időszakára nyúlik vissza. Magyarország már az uniós szabályozást megelőzve termékdíjat vezetett be bizonyos termékekre, így a műanyag csomagolóanyagokra is. A környezetvédelmi termékdíjról szóló 1995. évi LVI. törvény vezette be a jogintézményt. Ezt a szabályozást a *2011. évi LXXXV. törvény* egy teljesen új rendszer bevezetésével 2012. január 1-jével egészében hatályon kívül helyezi. A szabályozás célja egy olyan rendszer kialakítása, amely elősegíti a többször felhasználható termékek szélesebb körű elterjedésének előmozdítását (újrahasználat), valamint növeli a hulladékhasznosítás mértékét. Termékdíj köteles termékek például a műanyag csomagolószerek, az egyszer használatos műanyag edények, műanyag lap, lemez, fólia, műanyag eszközök áruk csomagolására, műanyag dugó, kupak (csomagolószerek) továbbá az egyéb műanyag termékek (műanyagból készült virág, fa-, levél- és gyümölcsutánczat) is. A törvény módosításával emelkedtek a díjtételek a könnyű műanyag zacskókra, illetve egyszer használatos műanyag termékekre vonatkozóan is. Jelenleg a műanyag bevásárló táska és az egyéb műanyag termék (művirág) termékdíj tétele a legma-

³¹ Ht. 32.§ (1) bekezdés. Lásd bővebben: FODOR LÁSZLÓ: *Környezetjog*. Debreceni Egyetemi Kiadó. Debrecen, 2014. 257–278. pp.

³² CSÁK CSILLA: *A hulladékgazdálkodási költségek viselésének fedezeti rendszere*. Agrár-és Környezetjog (CEDR Agrárjogi Egyesület internetes folyóirat), 2014/16. 62. p. Lásd még bővebben: NAGY ZOLTÁN: *Környezeti adózás szabályozása a környezetpolitika rendszerében*. Miskolci Egyetem, Miskolc, 2013, 33. p., 63. p.; NAGY ZOLTÁN: *A közpénzügyi támogatási jogviszony a közjogi és a magánjogi szabályozás metszetében*. Publicationes Universitatis Miskolciencie Sectio Juridica et Politica, Tomus XXX (2012) Fasc. 2. 339–341. pp.

³³ Lásd bővebben: CSÁK CSILLA: *A hulladékgazdálkodási költségek viselésének fedezeti rendszere*. Agrár-és Környezetjog (CEDR Agrárjogi Egyesület internetes folyóirat), 2014/16. 63–64. pp.

gasabb az összes termékdíj köteles termék közül, ez 1900 Ft/kg. Az egyéb műanyag termékek után kilogrammonként 57 Ft termékdíjat kell fizetni.³⁴

A betétdíjas rendszer nem kötelező uniós előírás. Az EU tagállamokra van bízva a betétdíj alkalmazási köre és időtartama. Az EU hozott egy ajánlást (2009/C 107/01), mely szerint több szempontot is figyelembe kell venni a kötelező betétdíjas rendszer bevezetésénél. Továbbá be kell tartani a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62 EK irányelv 7. cikkének az előírásait a hasznosítási rendszerekre vonatkozólag. Fontos, hogy a rendszer nem akadályozhatja indokolatlanul a kereskedelmet, nem torzíthatja a versenyt, és a bevezetéséhez elegendő időt kell biztosítani az érintettek számára.

Jelenleg Magyarországon is működik betétdíjas rendszer, de csak önkéntes alapon. A „működési terület” a hazai gyártású sörösüvegek, illetve egyes szörpös és borospalack típusra korlátozódik. Európában az „egyutas” csomagolóanyag-hulladékok visszagyűjtésére a gyártói felelősség elve alapján többféle rendszer alakult ki. Ezek közül az egyik a lakossági szelektív hulladékgyűjtő rendszer, a másik pedig a párhuzamosan működő ún. DRS (Deposit-Refund System), azaz betétdíjas-visszaváltó rendszer. Ez utóbbira a leggyakoribb hivatkozás a német példa. Németországban a betétdíj összege függetlenül a betét méretétől és anyagától. A bevezetett termékek: sör, ásványvíz, üdítőital, energitalok, üveg, műanyag és fémcsomagolású termékek. A csomagolásra az azonosíthatóság kedvéért költséges biztonsági jelöléseket alkalmaznak, és működnek visszaváltó automaták is.

Betétdíj azokban az esetekben alkalmazható, ha a termék (pl. rekesz) újrahasználatra lehetséges, tehát nem válik hulladékká. A betétdíj szerepe az, hogy a fogyasztót befolyásolja, érdekeltté tegye a visszaváltó helyre történő szállításban. A vásárlónak joga van visszaadni a betétdíjas terméket, de visszaadási kötelezettsége nincs. A fogyasztó dönthet úgy is, hogy nem váltja vissza a betétdíjas terméket, hanem azt hasznosítja, vagy a hulladékban helyezi el. A túl alacsonyan megállapított betétdíj nem ösztönzi a visszaváltást.

A betétdíj alkalmazásának szabályairól a 209/2005. (X. 5.) Korm. rendelet rendelkezik. A hatályos szabályozás szerint jelenleg a gyártó, a forgalmazó állapítja meg, minősíti a terméket betétdíjassá. A gyártók elsősorban újratölthető csomagolással rendelkező termékeket minősítenek betétdíjas termékként. Betétdíjas termék az e megjelöléssel gyártott, forgalmazott termék lehet, vagy a termék csomagolása, amelynek e megjelöléssel történő gyártását, illetve első forgalomba hozatalát a hatósághoz bejelentették. A gyártónak a nyilvántartásba vételt kérelmeznie kell.

Jogszabály állapítja meg ezen termékek körét, amelyeknek visszafogadása a környezet terhelésének, szennyezésének csökkentése érdekében indokolt. Jelenleg betétdíj kérhető és számolható el a zsák, rakodó lap, rekesz, láda, hordó, kanna, palack, cséve és a kartondoboz, és az alumínium dobozok után is.

A betétdíj a termék árával együtt felszámított, annak visszaváltásakor maradéktalanul visszafizetett díj. A betétdíjas termékek körét, a betétdíjak összegét a forgalmazás helyén folyamatosan fel kell tüntetni, a számlán elkülönítetten kell megjeleníteni.

A 442/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a csomagolásról és a csomagolási hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről szól. Ennek értelmező rendelkezései között megtalálhatjuk a műanyag, a műanyag zacskó és a könnyű és nagyon könnyű

³⁴ 2011. évi LXXXV. törvény 2. számú melléklet.

műanyag zacskó fogalmát.³⁵ A kormányrendelet 9.§ (2) bekezdése szerint³⁶ el kell érni, hogy az egy naptári évben országosan képződő hulladékká vált csomagolás teljes tömegének – legalább 55 százalék anyagában történő hasznosítása mellett – legalább 60 százalékát hasznosítsák úgy, hogy az egy naptári évben országosan képződő hulladékká vált csomagolás anyagfajtáinak teljes tömegéhez viszonyítva anyagfajtánként a hasznosítási arány például műanyag esetében 22,5 százalék legyen, kizárólag azokat az anyagokat figyelembe véve, amelyeket újból műanyagokká dolgoznak fel.

A keletkező hulladék kezelését illetően hazánk erős lemaradást mutat az uniós átlaghoz képest: a települési hulladék kb. 64 százaléka kerül lerakókba – összehasonlításként ez az arány Ausztriában 3,7 százalék, Hollandiában 1 százalék –, és a fennmaradó rész kerül újrahasznosításra vagy termikus hasznosításra. Magyarország a műanyag újrahasznosításban (31,4 százalék) az uniós lista alján szerepel, csak néhány tagállamban (Málta, Írország, Francia, Finnország, Észtország) rosszabb ez az arány. Litvániában a legjobb a helyzet (71,4 százalék), itt a műanyag-csomagolás közel háromnegyedét újrafeldolgozzák.

VI. Kitekintés néhány Európai Uniós tagállamra a műanyag- és a csomagolási hulladék kezelésének vonatkozásában³⁷

1. Németország

Németországban 1991-ben kormányrendeletet alkottak a csomagolóanyagokról. Ez a rendelet a hulladékcsökkentés felelősségét a gyártókra ruházta át. A gyártóknak kötelező csomagolóanyagukat visszagyűjteni, újrahasznosítani, újrahasználni. 2019. január 1-jén új csomagolásról szóló törvény (Verpack G.) lépett hatályba. A törvény egyik lényeges eleme a Csomagolóanyagokat Nyilvántartó Alapítvány Központi Irodájának (ZSVR³⁸) létrehozása, amely egy elektronikus nyilvántartó rendszert (LUCID) működtet. A nyilvántartó rendszerbe minden Németországban csomagolással ellátott termék kereskedelmével foglalkozó vállalkozásnak regisztrálnia kell magát.

2. Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyságban számos egyéb, a műanyag használat csökkentését célzó intézkedés létezik: A műanyag csomagolások gyártására és behozatalára vonatkozó adó

³⁵ Kormányrendelet 5. a. – 5. d. pontok.

³⁶ A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény 24. §-a szerinti átvételi és visszavételi kötelezettség alapján. A (2) bekezdésben meghatározottak teljesítése érdekében a gyártóknak gondoskodnia kell a hasznosítási arányok teljesítéséről az Országos Hulladékgazdálkodási Tervvel (Országos Hulladékgazdálkodási Terv 2014-2020, 2055/2013. (XII. 31.) Kormány határozat) összhangban.

³⁷ Forrás: https://www.parlament.hu/documents/10181/1842354/Muanyag_es_csomagolasi_hulladek_EU.PDF/ab4929b5-f046-ef88-0f9f-483e414cc6c0 (Letöltés dátuma: 2019. május 15.)

³⁸ Stiftung Zentrale Stelle Verpackungsregister.

bevezetését tervezi 2022 áprilisától. Ez az adó azokra a műanyag csomagolásokra nem vonatkozik, amelyek legalább 30 százalékban tartalmaznak újrahasznosított műanyagot, tehát pénzügyi ösztönzést érvényesítenek a gyártóknál a minél nagyobb arányú fenntartható csomagoló anyag előállítására érdekében.

2018. március 28-án a Kormány megerősítette, hogy Angliában bevezetné az egyszer használatos italos üvegek utáni betétdíjas rendszert (beleértve a műanyag, üveg és fém anyagú üvegeket, dobozokat).

Az egyszer használatos hordtáskákért fizetendő 5 penny díjfizetési kötelezettséget 2015. október 5-én vezették be. A díjat a fogyasztók fizetik a kereskedőknek. A díjfizetési kötelezettség a 250 alkalmazottnál több embert foglalkoztató kereskedőkre vonatkozik. Az egyszer használatos hordtáskák utáni díj fizetési kötelezettséget kiterjesztenék az összes kereskedőre és a díjat felemelnék 10 penny-re 2020 januárjától.

Távlati célok:

- 2050-re nulla legyen az elkerülhető hulladékok mennyisége és
- 2042-re megvalósuljon az elkerülhető műanyag hulladékok felszámolása

3. *Észtország*

A csomagolási törvény szerint a csomagolási hulladékokra vonatkozó gyártói felelősség elvét 2004-ben vezették be. A törvény bevezette a betétdíjas rendszert, amelyet az újrahasználatos üveg, az újrahasználatos műanyag, a nem újrahasználatos üveg, a nem újrahasználatos műanyag és a nem újrahasználatos fémcsomagolásra terjesztettek ki. A csomagolási törvény szerint 2018. december 31. óta tilos könnyű és nagyon könnyű műanyag hordozótáskát a fogyasztóknak ingyen adni. Ezen kívül kerülni kell az oxidatív úton lebomló anyagból készült műanyag hordozótáskák eladását vagy ingyen adását. Az észt parlamentben jelenleg folyamatban van az új hulladékgazdálkodási törvény tárgyalása, melynek célja, a korábbi csomagolási és hulladék törvény megszüntetése, és minden csomagoláshoz kapcsolódó kérdés új hulladéktörvénybe történő beemelése. Az új törvény elfogadását 2019 első felére tervezték.

4. *Svédország*

Svédországban a hulladékgazdálkodás legfőbb szabályait a környezetvédelmi törvénykönyv 15. fejezete és a hulladékokról szóló rendelet tartalmazza. Emellett létezik egy, a csomagolóanyagok gyártói felelősségéről szóló rendelet is. Az úgynevezett hulladék rendelet szerint az önkormányzatok felelősek a települési hulladék gyűjtéséért, elszállításáért és kezeléséért. Ez a kötelezettség azonban nem vonatkozik a gyártói felelősség alá tartozó hulladéktípusokra. Az önkormányzatok főként az újrahasznosításért felelősek, míg a gyártók bizonyos termékek teljes életciklusáért felelnek.

A gyártói felelősség azt jelenti, hogy a termék gyártója köteles biztosítani a hulladék összegyűjtését, elszállítását, újrahasznosítását vagy elhelyezését. A gyártói felelősségről szóló rendelet célja a csomagolási hulladék mennyiségének csökkentése egyrészt a csomagolóanyag mennyiségének és tömegének korlátozásával, másrészt, hogy csak akkor használják csomagolóanyagot, ha az szükséges. A rendelet szerint a teljes cso-

magolási hulladék újrahasznosítási arányának 2020. január 1. előtt 55 százalékosnak, utána legalább 65 százalékosnak kell lennie. A műanyag csomagolási hulladék esetében az újrahasznosítási arálynak legalább 30 százalékosnak kell lennie 2020. január 1. előtt, utána pedig legalább 50 százalékosnak.

5. Portugália

A műanyag-és a csomagolási hulladék kezelésére vonatkozó főbb jogszabályok az alábbiak:

- 2017/152-D (2017. december 21.) törvény, amely a kiterjesztett gyártói felelősség elvének megfelelően meghatározza a specifikus hulladékok kezelésének egy-egy rendszerét.
- 2017/190-A (2017. december 11.) miniszter-tanácsi határozat, amelynek célja, hogy növelje a hulladékok újrahasznosításra és újrafeldolgozásra való előkészítésének arányát, csökkentve így a többféle anyagból álló hulladéklerakóba történő helyezését.

A fent említett törvényt a 2018/68. (2018. december 26.) törvény módosította, amely jóváhagyta az italos üvegek (műanyag, üveg, vasötvözet és alumínium anyagból készült) betétdíjas rendszerét. A betétdíjas rendszer többek között a nem újrahasználható műanyag italos palackok visszaváltására ösztönöz, egyelőre kísérleti fázisban. A megvalósítás határideje 2019. december 31. Újrahasználható vagy 100 százalékgig lebomló csomagolásban forgalmazott italok számára kijelölt hely létrehozása. A portugál kormány ösztönzőként adót vetett ki a műanyag hordtáskákra azért, hogy csökkentse ezen termékek fogyasztását, használatát.

VII. Befejezés

Az elmúlt évtizedekben a műanyagtermelés jelentős mértékben növekedett. Az EU számos intézkedést tett azért, hogy csökkentse ezt, de még így is sok műanyag hulladék termelődik. A kérdés az, hogy hogyan lehet ez ellen tenni és hogyan lehet növelni az újrahasznosítás mértékét. A műanyag hulladék újrahasznosítási mértéke Európában alacsony, ami a környezetre is negatív hatással van. Az újrahasznosítás mértékének növelésére további lépésekre van szükség, mint például a piac és vásárlók bizalmának megerősítésére, kötelező szabályok bevezetésére, amelyek előírják, hogy a termékekben mennyi résznek kell újrahasznosítottnak lennie, illetve a tagállamok ösztönzésére is szükség van, hogy csökkentsék az újrahasznosított termékek áfáját.

Az egyszer használatos műanyagokról szóló új uniós irányelv lesz globális szinten a jogi eszköz a műanyag – főként tengeri – hulladék kezelésére. A különböző termékkategóriákra különböző intézkedéseket irányoz elő. Egyes egyszer használatos műanyag termékeket kitiltják a piacról, más termékek esetében a hangsúly a használat korlátozásán lesz tagállami csökkentési célú intézkedések, gyártókra vonatkozó címkézési követelmények előírása révén. Az új irányelvet a tagállamoknak két év elteltével kell átültetniük.

ERIKA FARKAS CSAMANGÓ
EU EFFORTS TO REDUCE PLASTIC WASTE

(Summary)

The Directive on single-use plastic products lays down strict rules for the types of products and packaging which are among the ten most frequently found items polluting coasts of Europe. The new rules prohibit the use of certain disposable plastic products for which alternative exists. In addition to the above, the Directive introduces concrete measures to reduce the use of the most frequently wasted plastic products.

The Directive will prohibit the use of disposable plastic plates, cutlery, straws, balloons and cotton swabs from 2021.

Member States have agreed to reach the 90% target for the collection of plastic bottles by 2029 and that plastic bottles shall contain at least 25% of recycled material by 2025 and 30% by 2030.

Member States shall also ensure the collection of abandoned or lost fishing gear: by 2025 at least 50% of it should be collected and 15% of it should be recycled.

In the future, the tobacco industry and the manufacturers of plastic fishing gear shall bear the costs of collecting, transporting and managing such plastic waste.